

Переклад затверджений

Заступник генерального директора Урядового офісу
координації європейської та
євроатлантичної інтеграції
Секретаріату Кабінету Міністрів України

(найменування посади)



(підпис)

О.В. Генчев

(ініціали та прізвище)

29 червня 2021 р.

Важливе правове застереження

32000L0043

Директива Ради 2000/43/ЄС від 29 червня 2000 року про імплементацію принципу однакового ставлення до осіб незалежно від расового або етнічного походження

Офіційний вісник L 180, 19.07.2000, с. 0022–0026

Директива Ради 2000/43/ЄС

від 29 червня 2000 року

про імплементацію принципу однакового ставлення до осіб незалежно від расового або етнічного походження

РАДА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ,

Беручи до уваги Договір про заснування Європейського Співтовариства, зокрема його статтю 13,

Беручи до уваги пропозицію Комісії(1),

Беручи до уваги висновок Європейського Парламенту(2),

Беручи до уваги висновок Європейського економічно-соціального комітету(3),

Беручи до уваги висновок Комітету регіонів(4),

Оскільки:

(1) Договір про Європейський Союз позначає новий етап процесу створення дедалі ближчого союзу народів Європи.

(2) Згідно зі статтю 6 Договору про Європейський Союз, засадничими принципами Європейського Союзу є свобода, демократія, повага до прав людини і фундаментальних свобод та верховенство права — принципи, що є спільними для держав-членів, та Європейський Союз поважає фундаментальні

32000L0043

Директива Ради 2000/43/ЄС від 29 червня 2000 року про імплементацію принципу однакового ставлення до осіб незалежно від расового або етнічного походження

Офіційний вісник L 180, 19.07.2000, с. 0022–0026

Директива Ради 2000/43/ЄС

від 29 червня 2000 року

про імплементацію принципу однакового ставлення до осіб незалежно від расового або етнічного походження

РАДА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ,

Беручи до уваги Договір про заснування Європейського Співтовариства, зокрема його статтю 13,

Беручи до уваги пропозицію Комісії(1),

Беручи до уваги висновок Європейського Парламенту(2),

Беручи до уваги висновок Європейського економічно-соціального комітету(3),

Беручи до уваги висновок Комітету регіонів(4),

Оскільки:

(1) Договір про Європейський Союз позначає новий етап процесу створення дедалі ближчого союзу народів Європи.

(2) Згідно зі статтею 6 Договору про Європейський Союз, засадничими принципами Європейського Союзу є свобода, демократія, повага до прав людини і фундаментальних свобод та верховенство права — принципи, що є спільними для держав-членів, та Європейський Союз поважає фундаментальні права, гарантовані Європейською конвенцією про захист прав людини та фундаментальних свобод, які впливають із конституційних традицій, спільних для держав-членів, як загальні принципи права Співтовариства.

(3) Право всіх осіб на рівність перед законом та захист від дискримінації є універсальним правом, визнаним Загальною декларацією прав людини, Конвенцією ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок, Міжнародною конвенцією про ліквідацію всіх форм расової дискримінації та Пактами ООН про громадянські і політичні права та про економічні, соціальні і культурні права, а також Європейською конвенцією про захист прав людини та фундаментальних свобод, яку підписали всі держави-члени.

(4) Важливо поважати такі фундаментальні права та свободи, у тому числі право на свободу об'єднань. У контексті доступу до товарів і послуг та надання товарів і послуг важливо також поважати право на захист приватного і сімейного життя та операцій, які здійснюються в такому контексті.

(5) Європейський Парламент ухвалив низку резолюцій про боротьбу з расизмом у Європейському Союзі.

(6) Європейський Союз відхиляє теорії, які намагаються визначити існування окремих людських рас. Використання терміну «расове походження» у цій Директиві не передбачає прийняття таких теорій.

(7) 15 і 16 жовтня 1999 року в Тампері Європейська Рада закликала Комісію якомога швидше подати пропозиції щодо імплементації статті 13 Договору про заснування ЄС стосовно боротьби проти расизму та ксенофобії.

(8) Настанови щодо зайнятості 2000 року, погоджені Європейською Радою в Хельсінкі 10 і 11 грудня 1999 року, підкреслюють потребу у сприянні створенню умов для соціально інклюзивного ринку праці шляхом розроблення узгодженого набору політик, спрямованих на боротьбу з дискримінацією таких груп, як етнічні меншини.

- (9) Дискримінація за ознакою расового або етнічного походження може перешкоджати досягненню цілей Договору про заснування ЄС, зокрема досягненню високого рівня зайнятості і соціального захисту, підвищення стандарту життя і якості життя, економічного і соціального згуртування та солідарності. Також вона може перешкоджати досягненню цілі розвитку Європейського Союзу як простору свободи, безпеки та правосуддя.
- (10) У грудні 1995 року Комісія представила повідомлення про расизм, ксенофобію та антисемітизм.
- (11) 15 липня 1996 року Рада ухвалила Спільні дії (96/443/ЮВС) щодо дій для боротьби з расизмом та ксенофобією(5), згідно з якими держави-члени зобов'язуються забезпечити ефективну судову співпрацю стосовно злочинів, вчинених на підставі расизму або ксенофобії.
- (12) Для забезпечення розвитку демократичних і толерантних суспільств, у яких забезпечена участь усіх осіб незалежно від расового або етнічного походження, конкретні дії у сфері дискримінації за ознакою расового або етнічного походження виходять за межі доступу до зайнятості і самозайнятості та охоплюють такі сфери, як освіта, соціальний захист, у тому числі соціальне страхування та охорона здоров'я, соціальні пільги та доступ до товарів і послуг та постачання товарів і послуг.
- (13) З цією метою необхідно заборонити будь-яку пряму або непряму дискримінацію за ознакою расового або етнічного походження у сферах, які підпадають під дію цієї Директиви, на всій території Співтовариства. Така заборона дискримінації також має застосовуватися до громадян третіх країн, проте вона не охоплює відмінностей у ставленні на підставі громадянства та не обмежує положень, які регулюють в'їзд і проживання громадян третіх країн та їх доступ до зайнятості і професійної діяльності.
- (14) Згідно зі статтею 3(2) Договору про заснування ЄС, у ході імплементації принципу однакового ставлення незалежно від расового або етнічного походження Співтовариство повинне прагнути до усунення нерівностей та сприяти рівності чоловіків і жінок, особливо з огляду на те, що жінки частіше стають жертвами дискримінації за багатьма ознаками.
- (15) Оцінювання фактів, за якими можна зробити висновок про наявність прямої або непрямої дискримінації, підпадає під сферу відповідальності національних судових або інших компетентних органів відповідно до національного права або практики. Такі правила можуть передбачати, зокрема, встановлення факту непрямої дискримінації будь-якими засобами, у тому числі на підставі статистичних доказів.
- (16) Важливо захищати всіх фізичних осіб від дискримінації за ознакою расового або етнічного походження. Держави-члени повинні також забезпечувати, у відповідних випадках та згідно з їхніми національними традиціями і практикою, захист юридичних осіб, якщо вони зазнають дискримінації за ознакою расового або етнічного походження їхніх учасників.
- (17) Заборона дискримінації не повинна обмежувати збереження або ухвалення заходів, призначених для запобігання несприятливим умовам або компенсації несприятливих умов, яких зазнала група осіб певного расового або етнічного походження, та за допомогою яких можуть бути дозволені організації осіб певного расового або етнічного походження, основною метою яких є сприяння задоволенню особливих потреб таких осіб.
- (18) За дуже обмежених обставин відмінності у ставленні можуть бути виправданими, якщо характеристика, пов'язана з расовим або етнічним походженням, є належною і вирішальною професійною вимогою, за умови, що мета є правомірною, а вимога — пропорційною. Такі обставини необхідно включати до інформації, яку держави-члени надають Комісії.
- (19) Особи, які зазнали дискримінації за ознакою расового або етнічного походження, повинні мати належні засоби правового захисту. Для забезпечення більш ефективного рівня захисту асоціації або юридичні особи повинні також мати право брати участь у провадженнях, якщо так визначають держави-члени, від імені або на підтримку будь-якої жертви, без обмеження національних процедурних правил стосовно представництва і захисту в судах.
- (20) Ефективна імплементація принципу рівності потребує належного судового захисту від віктимізації.
- (21) Правила щодо тягаря доказування повинні бути адаптовані у разі prima facie випадку дискримінації, та у разі представлення доказів такої дискримінації для дієвого застосування принципу однакового ставлення тягар доказування повинен бути покладений на відповідача.
- (22) Держави-члени можуть не застосовувати правила щодо тягаря доказування до проваджень, у яких факти справи повинен розслідувати суд або інший компетентний орган. Таким чином, ідеться про процедури, у яких позивач не зобов'язаний підтверджувати факти, які повинен розслідувати суд або компетентний орган.

(23) Держави-члени повинні сприяти діалогу між соціальними партнерами та неурядовими організаціями для врегулювання проблеми різних форм дискримінації та боротьби з ними.

(24) Захист від дискримінації за ознакою расового або етнічного походження сам по собі посилюється через наявність у кожній державі-члені органу або органів, які мають компетенцію аналізувати пов'язані проблеми, вивчати можливі рішення та надавати конкретну допомогу жертвам.

(25) Ця Директива встановлює мінімальні вимоги, надаючи державам-членам можливість зберегти чинними або впровадити більш сприятливі положення. Імплементація цієї Директиви не повинна слугувати обґрунтуванням будь-якої регресії щодо ситуації, яка вже існує у кожній державі-члені.

(26) Держави-члени повинні передбачити дієві, пропорційні і стримувальні санкції у разі порушень зобов'язань відповідно до цієї Директиви.

(27) За спільним запитом держави-члени можуть доручати соціальним партнерам імплементацію положень цієї Директиви, які належать до сфери застосування колективних угод, за умови, що держави-члени вживають усіх необхідних заходів для забезпечення того, щоб вони могли в будь-який момент гарантувати досягнення результатів, передбачених цією Директивою.

(28) Згідно з принципами субсидіарності та пропорційності, визначеними у статті 5 Договору про заснування ЄС, ціль цієї Директиви, а саме забезпечення спільного високого рівня захисту від дискримінації у всіх державах-членах, не може бути достатньою мірою досягнута на рівні держав-членів, а отже, із огляду на масштаб і вплив пропонованих дій, може бути краще досягнута на рівні Співтовариства. Ця Директива не виходить за межі необхідного для досягнення таких цілей,

УХВАЛИЛА ЦЮ ДИРЕКТИВУ:

ГЛАВА I

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1

Мета

Метою цієї Директиви є встановлення рамок для боротьби з дискримінацією за ознакою расового або етнічного походження з метою впровадження в державах-членах принципу однакового ставлення.

Стаття 2

Поняття дискримінації

1. Для цілей цієї Директиви принцип однакового ставлення означає відсутність прямої або непрямой дискримінації за ознакою расового або етнічного походження.

2. Для цілей параграфа 1:

(а) вважається, що пряма дискримінація трапляється тоді, коли до однієї особи ставляться менш прихильно, ніж ставляться, ставилися або ставитимуться до іншої особи у порівнянній ситуації, на підставі расового або етнічного походження;

(б) вважається, що непряма дискримінація трапляється тоді, коли явно нейтральні положення, критерій або практика ставлять осіб певного расового або етнічного походження у певні несприятливі умови в порівнянні з іншими особами, якщо такі положення, критерій або практика об'єктивно не виправдані правомірною ціллю, та засоби досягнення такої цілі не є належними і необхідними.

3. Утиск вважається дискримінацією у розумінні параграфа 1, якщо метою або наслідком небажаної поведінки, пов'язаної з расовим або етнічним походженням, є приниження гідності особи та створення напруженої, ворожогої, зневажливої, принизливої або образливої атмосфери. У цьому контексті поняття утиску може бути визначене відповідно до національного права і практики держав-членів.

4. Розпорядження щодо дискримінації осіб за ознакою расового або етнічного походження вважаються дискримінацією у розумінні параграфа 1.

Стаття 3

Сфера застосування

1. У межах повноважень, наданих Співтовариству, ця Директива застосовується до всіх осіб як у публічному, так і в приватному секторах, у тому числі публічних органів, у таких аспектах:

- (a) умови доступу до зайнятості, самозайнятості і професійної діяльності, у тому числі критерії відбору та умови набору персоналу незалежно від сфери діяльності та на всіх рівнях професійної ієрархії, у тому числі підвищення;
- (b) доступ до всіх типів та всіх рівнів професійної орієнтації, професійно-технічного навчання, поглибленого професійно-технічного навчання і перепідготовки, у тому числі практичного досвіду роботи;
- (c) зайнятість та умови праці, у тому числі звільнення й оплата;
- (d) членство у та залучення до організації працівників або роботодавців або до будь-якої організації, члени якої є представниками певної професії, у тому числі пільги, які надаються такою організацією;
- (e) соціальний захист, у тому числі соціальне страхування та охорона здоров'я;
- (f) соціальні пільги;
- (g) освіта;
- (h) доступ до товарів і послуг та постачання товарів і послуг, які доступні громадськості, у тому числі житлового фонду.

2. Ця Директива не поширюється на відмінності у ставленні на підставі громадянства та не обмежує положень і умов, які стосуються в'їзду і проживання громадян третьої країни та осіб без громадянства на території держав-членів, та будь-якого ставлення, яке виникає внаслідок правового статусу відповідних громадян третіх країн та осіб без громадянства.

Стаття 4

Належні та вирішальні професійні вимоги

Незважаючи на положення статті 2(1) і (2), держави-члени можуть передбачити, щоб відмінності у ставленні на підставі характеристики, пов'язаної з расовим або етнічним походженням, не вважалися дискримінацією, якщо, із огляду на характер такої певної професійної діяльності або контекст, у якому вона здійснюється, така характеристика є належною і вирішальною професійною вимогою, за умови, що мета є правомірною, а вимога — пропорційною.

Стаття 5

Позитивні дії

Задля забезпечення повної рівності на практиці принцип однакового ставлення не повинен перешкоджати державі-члену зберігати або ухвалювати спеціальні заходи для запобігання несприятливим умовам або компенсації несприятливих умов, пов'язаних із расовим або етнічним походженням.

Стаття 6

Мінімальні вимоги

1. Держави-члени можуть запроваджувати або зберігати для захисту принципу однакового ставлення більш сприятливі положення порівняно з тими, які встановлені у цій Директиві.
2. Імплементация цієї Директиви за жодних обставин не дає підстав для зниження вже забезпеченого державами-членами рівня захисту від дискримінації у сферах, охоплених цією Директивою.

ГЛАВА II

ЗАСОБИ ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ ТА ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ

Стаття 7

Захист прав

1. Держави-члени забезпечують доступність судових та/або адміністративних проваджень, у тому числі, якщо вони вважають це доцільним, примирних процедур (медіації), для забезпечення виконання зобов'язань відповідно до цієї Директиви для всіх осіб, які вважають себе потерпілими від незастосування принципу однакового ставлення до них, навіть після закінчення відносин, у яких, ймовірно, виникла дискримінація.

2. Держави-члени забезпечують, щоб асоціації, організації або інші суб'єкти права, які згідно з критеріями, встановленими їхнім національним правом, мають законний інтерес у забезпеченні дотримання положень цієї Директиви, могли брати участь від імені або на підтримку будь-якого скаржника з його дозволу у будь-якому судовому та/або адміністративному провадженні, передбаченому для забезпечення виконання зобов'язань відповідно до цієї Директиви.

3. Параграфи 1 і 2 не обмежують національних правил стосовно строків подання позовів щодо принципу однакового ставлення.

Стаття 8

Тягар доказування

1. Держави-члени вживають необхідних заходів згідно зі своїми національними судовими системами для забезпечення того, щоб у випадках, коли особи, які вважають себе потерпілими від незастосування принципу однакового ставлення до них, представляють перед судом або іншим компетентним органом факти, відповідно до яких можна припустити, що виникла пряма або непряма дискримінація, відповідач повинен був доводити, що порушення принципу однакового ставлення не було.

2. Параграф 1 не перешкоджає державам-членам запроваджувати норми доказового права, які є більш сприятливими для позивачів.

3. Параграф 1 не застосовують до кримінальних проваджень.

4. Параграфи 1, 2 та 3 також застосовують до будь-яких проваджень, ініційованих відповідно до статті 7(2).

5. Держави-члени можуть не застосовувати параграф 1 до проваджень, у яких факти справи повинен розслідувати суд або компетентний орган.

Стаття 9

Віктимізація

Держави-члени повинні впровадити у свої національні правові системи заходи, які є необхідними для захисту фізичних осіб від будь-якого несприятливого ставлення або несприятливих наслідків у результаті подання скарги або ініціювання проваджень, спрямованих на забезпечення дотримання принципу однакового ставлення.

Стаття 10

Розповсюдження інформації

Держави-члени повинні подбати про те, щоб положення, ухвалені відповідно до цієї Директиви, а також відповідні положення, які вже набули чинності, були доведені до відома відповідних осіб всіма належними засобами на всій території держав-членів.

Стаття 11

Соціальний діалог

1. Держави-члени, відповідно до національних традицій та практики, вживають належних заходів для сприяння соціальному діалогу між представниками працівників і роботодавців на галузевому рівні з метою заохочення однакового ставлення, у тому числі шляхом моніторингу практик на робочому місці, колективних угод, кодексів поведінки, досліджень або обміну досвідом та належними практиками.

2. Якщо це відповідає національним традиціям та практиці, держави-члени заохочують представників працівників і роботодавців на галузевому рівні, без обмеження їхньої автономії, укладати угоди на належному рівні про встановлення правил проти дискримінації у сферах, зазначених у статті 3, які підпадають під сферу застосування переговорів про укладання колективних угод. Такі угоди повинні відповідати мінімальним вимогам, встановленим цією Директивою та відповідними національними імплементаційними інструментами.

Стаття 12

Діалог між неурядовими організаціями

Держави-члени повинні заохочувати діалог між відповідними неурядовими організаціями, які згідно з їхнім національним правом та практиками мають законний інтерес у сприянні боротьбі з дискримінацією за ознакою расового або етнічного походження з метою просування принципу однакового ставлення.

ГЛАВА III

ОРГАНИ ДЛЯ СПРИЯННЯ ОДНАКОВОМУ СТАВЛЕННЮ

Стаття 13

1. Держави-члени призначають орган або органи для сприяння однаконому ставленню до всіх осіб без дискримінації за ознакою расового або етнічного походження. Такі органи можуть складати частину агентств, яким доручений захист прав людини або захист прав фізичних осіб на національному рівні.

2. Держави-члени забезпечують, щоб до компетенцій таких органів належали:

- без обмеження права жертв та асоціацій, організацій або інших суб'єктів права, зазначених у статті 7(2), надання незалежної допомоги жертвам дискримінації у поданні їх скарг щодо дискримінації,
- проведення незалежних оглядів стосовно дискримінації,
- публікація незалежних звітів та надання рекомендацій щодо будь-яких питань, пов'язаних із такою дискримінацією.

ГЛАВА IV

ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 14

Відповідність

Держави-члени вживають заходів, необхідних для забезпечення того, щоб:

(а) будь-які закони, підзаконні нормативно-правові акти та адміністративні положення, які суперечать принципу однакового ставлення, були скасовані;

(б) будь-які положення, які суперечать принципу однакового ставлення, включені до індивідуальних або колективних договорів або угод, внутрішніх регламентів підприємств, правил, які регулюють прибуткові або неприбуткові асоціації, та правил, які регулюють вільні професії та організації працівників і роботодавців, визнавалися чи могли бути визнані недійсними, або до них були внесені зміни.

Стаття 15

Санкції

Держави-члени встановлюють правила щодо санкцій, застосовних у разі недотримання національних положень, ухвалених відповідно до цієї Директиви, та вживають необхідних заходів для забезпечення їх застосування. Санкції, які можуть включати виплату компенсації жертві, повинні бути дієвими, пропорційними і стримувальними. Держави-члени повинні повідомити Комісію про такі положення до 19 липня 2003 року і без затримки повідомляти її про будь-які подальші зміни, що впливають на них.

Стаття 16

Імплементация

Держави-члени ухвалюють закони, підзаконні нормативно-правові акти та адміністративні положення, необхідні для виконання цієї Директиви, не пізніше 19 липня 2003 року, або, за спільним запитом, вони можуть доручати імплементацию положень цієї Директиви, які належать до сфери застосування колективних угод, керівництву та працівникам. У таких випадках держави-члени повинні забезпечити, щоб не пізніше 19 липня 2003 року керівництво та працівники за обоюсторонньою згодою запровадили необхідні заходи; держави-члени зобов'язані вживати будь-яких необхідних заходів, що дадуть їм змогу в будь-який момент гарантувати досягнення результатів, передбачених цією Директивою. Вони негайно інформують про це Комісію.

Якщо держави-члени ухвалюють такі заходи, вони повинні містити покликання на цю Директиву або супроводжуватися таким покликанням у разі їх офіційної публікації. Методи здійснення такого покликання визначають держави-члени.

Стаття 17

Звітування

1. До 19 липня 2005 року та кожні п'ять років після вказаної дати держави-члени повинні надавати Комісії всю інформацію, необхідну Комісії для складання звіту про застосування цієї Директиви та його подання до Європейського Парламенту і Ради.

2. Звіт Комісії повинен враховувати, у відповідних випадках, погляди Європейського центру моніторингу расизму та ксенофобії, а також точки зору соціальних партнерів та відповідних неурядових організацій. Згідно з принципом гендерної пріоритетизації, такий звіт повинен, між іншим, містити оцінку впливу вжитих заходів на жінок і чоловіків. З огляду на отриману інформацію, за необхідності, такий звіт повинен включати пропозиції щодо перегляду та оновлення цієї Директиви.

Стаття 18

Набуття чинності

Ця Директива набуває чинності в день її публікації в Офіційному віснику Європейських Співтовариств.

Стаття 19

Адресати

Цю Директиву адресовано державам-членам.

Вчинено в Люксембурзі 29 червня 2000 року.

За Раду

Президент

М. Агсанґо

- (1) Ще не опубліковано в Офіційному віснику.
- (2) Висновок, наданий 18.05.2000 (ще не опубліковано в Офіційному віснику).
- (3) Висновок, наданий 12.04.2000 (ще не опубліковано в Офіційному віснику).
- (4) Висновок, наданий 31.05.2000 (ще не опубліковано в Офіційному віснику).
- (5) ОВ L 185, 24.07.1996, с. 5.